

92. Uluslararası Çalışma Konferansı'nın Ardından

Prof. Dr. Tankut CENTEL
İstanbul Üniversitesi
Hukuk Fakültesi Dekanı

Giriş

Her yıl olduğu gibi bu yıl da Uluslararası Çalışma Konferansı; 1-17 Haziran 2004 tarihinde ve 92. kez olmak üzere, yine Cenevre'de toplanmıştır. 2004 yılının, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 85. ve emeği bir meta olmaktan çıkaran ünlü Filadelfiya Bildirisi'nin de 60. yıldönümünü oluşturması ise, bu yılki Konferansa ayrı bir özel önem kazandırmıştır.

Dünya çalışma yaşamına ilişkin gelişmeler değerlendirildiği ve yeni uluslararası çalışma standartlarının belirlendiği Konferans çerçevesinde, aynı zamanda, daha önce taahhüt altına girilmiş uluslararası çalışma sözleşmelerinin denetimi söz konusudur. Bu bağlamda, yeni standartların yanı sıra, sözleşme ihlali iddiasıyla

görüşülmeleri gündeme alınan üye devletlerin konumu da, özel bir anlam kazanmaktadır. Buna göre, aşağıda ilkin, Konferans Genel Kurul çalışmaları ve sonra da, Konferans Komiteleri'nin çalışmaları üzerinde durulacaktır. Uluslararası normlara uygunluk denetiminin ağırlıklı olarak yürütüldüğü Standartların Uygulanması Komitesi'nin çalışmalarına, doğallıkla, daha geniş ölçüde yer verilecektir.

I. Konferansın Oluşumu

Konferansa 315 hükümet, 152 işveren ve 152 işçi olmak üzere toplam 619 delege, kaydını yaptırmış; bunlara ek olarak, 966 hükümet, 478 işveren ve 592 işçi kesiminin olmak üzere, toplam 2.036 teknik danışman da

İşçi kesimi içinde Konferansa katılan “diğer kişiler”in sayısının, sağlıklı bir gelişim sergilediğini söylemek, son derece güçtür.

hazır bulunmuştur. Buna göre, toplam 2.651 delege ve teknik danışmanın katılımıyla, Konferans çalışmalarının yürütüldüğü görülmektedir [bkz. ILC, 92nd Session, Geneva, 2004, Provisional Record 6A, sh. 2].

Türkiye, Konferans içerisinde 2 hükümet delegesi ile 16 teknik danışmanı, 1 işveren delegesi ile 10 teknik danışmanı ve 1 işçi delegesi ile 9 teknik danışmanı tarafından temsil edilmiştir [bkz. aynı agy., sh. 4]. Buradaki teknik danışman sayısını bir ölçüde olağan karşılamak mümkünse de; bunlara ek olarak, işçi kesimi içinde Konferansa katılan “diğer kişiler”in sayısının, sağlıklı bir gelişim sergilediğini söylemek, son derece güçtür. Gerçekten, işçi kesimi içindeki bu kayıtlı “diğer kişiler”in sayısı, 48’dir. Çoğunlukla, değişik işçi sendikalarının başkan ve diğer yöneticilerinden oluşan bu grubun, sayısı kabarık olduğu kadar, bunların Konferans çerçevesinde ne tür bir faaliyet gösterdikleri de, ayrı bir tartışma konusudur.

II. Konferans Genel Kurul Çalışmaları

1. Küresel raporun görüşülmesi

Uluslararası Çalışma Bürosu Müdürü; Yönetim Kurulu’nun Haziran 2003/Haziran 2004 dönemine ilişkin faaliyetleri hakkında bilgi verdikten sonra, Küreselleşmenin Sosyal Boyutu Dünya Komisyonu tarafından hazırlanmış bulunan “Adil Bir Küreselleşme: Herkese Fırsat Yaratılması” başlıklı raporun sonuçlarını irdeleyen bir raporu sunmuştur. “Adil Bir Küreselleşme – Uluslararası Çalışma Örgütü’nün Rolü” başlığını taşıyan bu rapor, Konferans delegeleri tarafından yapılan birer konuşmayla değerlendirilmiştir.

Ancak, delegelerce yapılan konuşmaların büyük bir bölümü, söz konusu rapora değinmekten çok, ilgili delegenin kendi ülkesinin çalışma yaşamındaki gelişmeleri aktarmaya yönelmiştir. Bu anlamda, Türk hükümet ve işçi delegeleri de, kendi ülkeleri ile bölgelerindeki

gelişmeleri dile getirmişlerdir. Nitekim, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat Başesgioğlu; Türkiye’nin, 16 tanesi geçen yılda olmak üzere toplam 56 uluslararası çalışma sözleşmesini onaylamış bulunduğunu belirtmiş ve 4857 sayılı (yeni) İş Kanunu’yla birlikte bir dizi önemli reformun gerçekleştirildiğini bildirmiştir [bkz. ILC, 92nd Session, Geneva, 2004, Provisional Record 10, sh. 12]. Bunun gibi, Türk işçi delegesi olarak Türk-İş Genel Başkanı Salih Kılıç da; Irak halkı ve Kuzey Kıbrıs’taki Türk topluluğuyla ilgili olarak yaşananların yanısıra, ağırlıklı biçimde, Türkiye’deki iş güvencesi ve sosyal diyalog konularına değinmiştir [bkz. ILC, 92nd Session, Geneva, 2004, Provisional Record 12, sh. 9]. Türk işveren delegesi sıfatıyla TİSK Genel Sekreteri Bülent Pirlar ise; anılan rapordaki özel sermaye akış alanının genişlemesi, eğitime ilişkin uluslararası eylemin teşvik edilmesi ve bu eylem tarafından desteklenecek daha iyi bir sosyal güvenceye gereksinim duyulması, uluslararası ekonomik politikaların düzgün işi artırması ve tam istihdamın önde gelen uluslararası hedeflerden birini oluşturması türündeki önerilere katıldıklarını belirterek, küresel raporu paylaşmış [bkz. ILC, 92nd Session, Geneva, 2004, Provisional Record 11, sh. 35] ve söz konusu rapora daha yakından değinme olanağını bulmuştur.

2. Yıllık raporun görüşülmesi

1998 yılındaki 86. Konferans, Çalışma Yaşamında Temel İlke ve Haklar Bildirisi’ni kabul etmiş ve ardından Genel Müdür, buna ilişkin dinamik bir küresel görünüm oluşturacak yıllık raporlar yayınlamaya başlamıştır. Bu yılki “Sosyal Adalet İçin Birleşme” adlı rapor, 87 ve 98 sayılı uluslararası çalışma sözleşmelerini onaylamış bulunan üye devletlerin yanısıra, anılan sözleşmeleri onaylamamış olan üye devletlerde de sendika özgürlüğü ve toplu pazarlık hakkının etkin biçimde tanınmasına ağırlık vermiştir.

Komite çalışmaları; genel görüşmeler çerçevesinde, öncelikle, çalışma yöntemleri konusuna odaklanmıştır.

III. Komite Çalışmaları

1. Standartların Uygulanması Komitesi'nin çalışmaları

a.) Genel görüşme

Komite çalışmaları; genel görüşmeler çerçevesinde, öncelikle, çalışma yöntemleri konusuna odaklanmıştır. Gerçekten, bu bölümde ağırlıklı olarak, Komite'nin çalışma yöntemindeki eksiklikler ve özellikle de, gündeme ilişkin listenin hazırlanması konusu eleştirilmiştir. Nitekim, Komite, bu yıl çalışma yöntemlerinin görüşülmesine özel bir önem vermiştir [bkz. ILC, 92nd Session, Geneva, 2004, Committee on the Application of Standards, C. App./D. 11, sh. 3]. Bu bağlamda, 22 hükümet delegesini temsilen konuşan Küba hükümet delegesi, gündeme alınacak üye devletlerin yeralacağı listenin şeffaf, etkin ve tarafsız biçimde hazırlanması gereğini dile getiren bir ortak açıklamayı okumuş; ancak, söz konusu metnin, Komite resmi belgeleri arasında yeralması isteği, kabul görme-

miştir. Gündeme alınacak üye devletlere ilişkin listenin tespitinde, geçmiş yıllardan gelen bazı ölçütlerin temel alındığı görülmektedir. Bunlar içinde coğrafi (yani, üye devletlerin kıtalara göre dağılımına ilişkin) denge, görüşme konusu yapılan sözleşmeler arasındaki denge, görüşülecek ihlal vak'asının acil ve ciddi olması ölçütleri, başı çekmektedir. Bunların yanısıra, Büro'nun geçen yıl Komite'ye sunduğu bir belgeyle; Uzmanlar Komitesi'nin raporunda dipnotuna alınma, sözleşme uygulanmasındaki ihlalin kapsamı ve sürekliliği, aynı vak'anın daha önce görüşülmüş olması ve özel durumun niteliği gibi ölçütlerin dikkate alınması benimsenmiştir [bkz. ILC, 91st Session, Geneva, 2003, Committee on the Application of Standards, C. App./D. 1, k. no. 17. Ayrıca bkz. ILC, 92nd Session, Geneva, 2004, Committee on the Application of Standards, C. App./D. 13, sh. 5 k. no. 12 ve aynı yer, dn. 6].

Anılan listenin hazırlanması sırasında çoklukla yakınılmasına karşın, içindeki bazı noktaların makul ve doğru görünmemesi nedeniyle, ortak metin Komite'nin onayını alamamıştır. Gerçekten, ortak açıklama içinde

yer alan bazı hususlar, Komite çalışmalarını iyileştirmeye hizmet etmemektedir. Nitekim, Komite'nin başkanı, hükümet kesiminden gelirken; buna bir de, hükümet kesiminden gelecek üçüncü bir başkan yardımcısının eklenmesi önerisi, makul değildir. Bunun gibi, görevi sözleşme ihlallerini izlemekten ibaret olan Uzmanlar Komitesi'nin söz konusu listeyi hazırlaması önerisini de doğru bulma olanağı yoktur. Bu açıdan, ortak metnin onay görmeyişi, yerinde olmuş; ancak, söz konusu listenin hazırlanışıyla ilgili sorunlar, birtürlü çözülememiştir.

Diğer yandan, genel görüşme içerisinde, "öğretmenlerin statüsü" ele alınmıştır. UNESCO'nun UÇÖ'yle işbirliği yapması sonucunda üç yılda bir gündeme getirilen öğretmenlerin durumu, bu yıl da ortaklaşa hazırlanan bir raporun görüşülmesi suretiyle değerlendirilmiştir. Rapor'un sonuçları içinde yer alan bulgular, öğretmenlik mesleğinde kadın öğretmenlerin ağırlık ka-

zanasının ve öğretmenlerin durumunun ulusal ekonomik ve sosyal durumlara bağlı olarak ülkeden ülkeye değiştiğini [bkz. ILC, 92nd Session, Geneva, 2004, Committee on the

Genel Anket konusu olarak bu yıl, "istihdamın desteklenmesi" seçilmiştir.

Application of Standards, C. App./D. 11, sh. 54-55] göstermesi bakımından, anlamlı görünmektedir.

Nihayet, Genel Anket (general survey) konusu olarak bu yıl, "istihdamın desteklenmesi" seçilmiştir. Hazırlanan incelemede de, yeni istihdam olanaklarının geliştirilmesi zorunluğu üzerinde durulmuştur [bkz. Promoting Employment, ILC 92nd Session 2004, Report III (Part 1 B), Cenevre 2004, sh. 19 vd.]. Bu bağlamda, İstihdam Politikası Hakkında 122 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi (1964) [122 sayılı Sözleşme'nin Türkiye tarafından onaylanması, 9.11.1976 tarihli ve 2027 sayılı Yasa'yla (RG. 20.11.1976, No. 15769) ve uygulanması da, 29.8.1977 tarihli ve 7/13875 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla (RG. 23.10.1977, No. 16093) kabul edilmiştir. Ayrıca metni için bkz. T. Centel, Türkiye'nin Onayladığı ILO Sözleşmeleri, İstanbul 2004, sh. 423-418] ve İstihdam Politikasına (Ek Hükümler) Dair 169 Sayılı Tavsiye Kararı (1984) ile İnsan Kaynaklarının Değerlendirilmesinde Mesleki Eğitim ve Yönlendirmenin

Yeri Hakkında 142 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi (1975) [142 sayılı Sözleşme'nin Türkiye tarafından onaylanması, 26.11.1992 tarihli ve 3850 sayılı Yasa'yla (RG. 12.12.1992, No. 21433) ve uygulanması da, 8.1.1993 tarihli ve 93/3967 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'yla (RG. 25.2.1993, No. 21507) kabul edilmiştir. Ayrıca metni için bkz. Centel, age., sh. 479-484] ve Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde İstihdam Yaratılmasına Dair 189 Sayılı Tavsiye Kararı (1998), inceleme konusu yapılmıştır.

b.) Uzmanlar Komitesi Raporu'nun görüşülmesi

Bu yılki Uzmanlar Komitesi Raporu, değişik eleştirilere uğramıştır. Bunların bir bölümü, geçmişten gelen eleştirilerdir. Nitekim, Uzmanlar Komitesi Raporu'nda yer alan açıklamaların hukuken bağlayıcı olmadığı ve bunların uluslararası çalışma sözleşmelerinin yorumlanması biçiminde anlaşılacağı, çünkü ILO-sözleşmelerinin yorumu konusunda sadece Uluslararası Adalet Divanı'nın yetkili bulunduğu yolundaki işveren kesiminin eleştirisi, daha önceki yıllardan gelen eleştiriler içinde yer almaktadır. Bu bağlamda, Uzmanlar Komitesi; 1990 yılındaki raporunda, açıklamaların bağlayıcılığından söz etmiş, ama gelen tepki üzerine 1991 yılında bundan vazgeçmiş görünmüştür.

Yeni eleştiriler içerisinde ise, Rapor'un şekli üzerinde durulmuştur. Gerçekten, Uzmanlar Komitesi Raporu, bu yıl iki cilt olarak yayınlanmıştır. Bunlardan ilki, sözleşme ihlalleriyle ilgili açıklamalara ayrılmışken; ikinci ciltte, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün işleyişini ilgilendiren, yani Uzmanlar Komitesi'nin yetkisi içinde yer almayan bilgilere yer verilmiştir. Ayrıca, Rapor kapsamında "terazi"nin yer alması; terazi'nin adaletin sembolü oluşu ve Komite'nin ise "mahkeme" olmayışı nedeniyle, işveren kesimince eleştiri konusu yapılmıştır. Hükümet kesiminin bir bölümü de, Komite'nin mahkeme olmadığı savıyla, örtülü olarak buna destek olmuştur.

c.) Raporların gözden geçirilmesi

184 uluslararası çalışma sözleşmesine verilen onay sayısı, 18 Mayıs 2004 tarihi itibarıyla 7.212'dir. 177 ILO üyesi devletten 103 tanesi, sekiz temel (çekirdek) sözleşmenin tümünü onaylamış durumdadır. Buna karşılık, söz konusu sözleşmelerden sadece bir veya ikisini

177 ILO üyesi devletten 103 tanesi, sekiz temel (çekirdek) sözleşmenin tümünü onaylamış durumdadır.

onaylamış üye devlet sayısı ise, beştir [ILC, 92nd Session, Geneva, 2004, Committee on the Application of Standards, C. App./D. 2, sh. 3].

ILO Tüzüğü m. 22 ve 35 uyarınca talep edilen rapor sayısı, 2344 ve 266 olup, gönderilen rapor sayısı 1701 ve 239'dur, yani % 72,57 ve % 89,85 oranında rapor gönderilmiştir. Bunlardan % 65,9 oranında rapor, Uzmanlar Komitesi'nin toplantı tarihine yetiştirilmiştir [ILC, 92nd Session, Geneva, 2004, Committee on the Application of Standards, C. App./D. 3, sh. 5 ve 7]. Buna göre, rapor sayıları toplanacak olduğunda; istenilen raporların kabaca üçte bir oranında gönderilmediği gerçeği ortaya çıkmaktadır. Bu durum ise, sözleşmeleri onaylamamış veya onaylayıp rapor göndermemiş üye devletler karşısında, onaycı üye devletleri ve de özellikle rapor gönderme yükümünü yerine getirmiş olanlarını rahatlatmaktadır.

d.) Komite gündeminin belirlenmesi

Sözleşme ihlali iddiasıyla Komite gündemine alınacak üye devletlerin listesi, işçi kesiminin önerisi ve işveren kesiminin onayıyla kesinleştirilmiştir. Buna göre, Komite gündemine alınan 24 üye devlet ile ihlalleri söz konusu olan sözleşmeler, şunlardır [bkz. ILC, 92nd Session, Geneva, 2004, Committee on the Application of Standards, C. App./D. 4/Addendum, sh. 3]:

Avustralya → 29 sayılı Sözleşme;

Bengal → 98 sayılı Sözleşme;

Bolivya → 77 sayılı Sözleşme;

Çin (Hong Kong Özel Yönetim Bölgesi) → 98 sayılı Sözleşme;

Dominik Cumhuriyeti → 111 sayılı Sözleşme;

El Salvador → 111 sayılı Sözleşme;

Endonezya → 29 sayılı Sözleşme;

Guatemala → 87 sayılı Sözleşme;

Hollanda → 103 sayılı Sözleşme;

İzlanda → 98 sayılı Sözleşme;

Japonya → 156 sayılı Sözleşme;

Kanada → 87 sayılı Sözleşme;

Kolombiya → 87 sayılı Sözleşme;
Kore Cumhuriyeti → 81 sayılı Sözleşme;
Kosta Rika → 98 sayılı Sözleşme;
Myanmar (Burma) → 87 sayılı Sözleşme;
Nijerya → 29 sayılı Sözleşme;
Polonya → 95 sayılı Sözleşme;
Sırbistan ve Karadağ → 87 sayılı Sözleşme;
Slovakya → 122 sayılı Sözleşme;
Sudan → 29 sayılı Sözleşme;
Ukrayna → 138 sayılı Sözleşme;
Venezüella → 87 sayılı Sözleşme ve
Zimbabve → 98 sayılı Sözleşme'dir.

Bunlardan Venezüella ile Sırbistan, işveren kesiminin ısrarıyla listeye alınmış; ancak, işveren kesimi, Panama'nın bu yılki listeye alınması önerisini kabul ettirememiştir [ayrıca bkz. ILC, 92nd Session, Geneva, 2004, Committee on the Application of Standards, C. App./D. 11, sh. 8]. Bunun gibi, işçi kesimi de; listede yer almamalarına karşın Küba, Danimarka, Arjantin, Almanya, Kamerun, Ekvador, Burundi, Moritanya ve Libya'ya dikkat çekmişlerdir [bkz. ILC, 92nd Session, Geneva, 2004, Committee on the Application of Standards, C. App./D. 11, sh. 7].

Listeye bakıldığında; Bengaldeş, Kolombiya, Guatemala, Endonezya, Myanmar (Burma), Nijerya, Sudan ve Venezüella gibi kronikleşmiş vak'aların varlığı, ilk göze çarpan nokta olmaktadır.

Avustralya, Kanada, Japonya ve Hollanda gibi sanayileşmiş üye devletler ve hatta, Avrupa Birliği'ne yeni üye Polonya ile Slovakya'nın listeye alınmaları ise, dikkatleri çeken bir diğer husustur.

Türkiye; ilk kez üstüste iki yıldır Komite gündemine alınmamış olmaktadır. Gerçekten, bu yılki Uzmanlar Komitesi Raporu'nda Türkiye'yle ilgili, özellikle sendikal özgürlüklerin kullanımıyla ilgili olmak üzere, önemli sayılabilecek açıklamalara yer verilmişken; Komite gündemine Türkiye'nin alınmayışı, gerçekte ülkede önemli gelişmelerin yaşandığını göstermektedir.

Diğer yandan, Myanmar (Burma); çalışma zorunluğuna ilişkin 29 sayılı Sözleşme'nin uygulanmasını ince-

lemek üzere kurulmuş olan Komite Özel Heyeti'nin önerileri tartışılmak amacıyla, özel bir oturumda ele alınmıştır. Bu bağlamda, Myanmar (Burma); 2000 yılından buyana geçen zaman süreci içinde, kronikleşmiş sözleşme ihlallerinden vazgeçecek gibi görünmemektedir. Nitekim, Standartların Uygulanması Komitesi de; bu yıl Myanmar'ı, 87 sayılı Sözleşme'yi sürekli ihlal etmesi nedeniyle, özel paragraf'a almıştır [bkz. ILC, 92nd Session, Geneva, 2004, Committee on the Application of Standards, C. App./D. 11, sh. 92-93].

2. İnsan Kaynaklarının Eğitimi ve Geliştirilmesi Komitesi'nin çalışmaları

Geçen yılki Uluslararası Çalışma Konferansı'nda birinci kez görüşülmüş bulunan "İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesine Dair Tavsiye Kararı"nın yeniden gözden geçirilmesi amacıyla oluşturulan metin, hükümet-

lerden gelen önerilerle bu yılki Konferansta yeniden, ikinci kez görüşülüp, tavsiye kararı halini almıştır. Nitekim, Komite'nin oluşturduğu rapor metni, 338 evet 93 hayır ve 14 çekinse oyla Konferans Genel Kurulu'nda kabul edilmiştir [Oylamada işveren

kesimi, genel olarak, hayır oyu kullanmıştır. Bu bağlamda, Türk işçi delegesi oylamada bulunmamış; hazır bulunan Türk hükümet delegeleri, evet ve Türk işveren delegesi de, hayır oyu kullanmıştır].

Söz konusu tavsiye kararı, daha önceki 150 sayılı Tavsiye Kararı'nın yerine geçmekte; ömürboyu eğitim ve istihdam edilebilirlik olanaklarının yaratılmasını içermekte ve bunun için de, sosyal taraflar ile hükümetlerin etkin katılımını öngörmektedir.

3. Balıkçılık Sektöründe Çalışma Koşulları Komitesi'nin çalışmaları

Balıkçılık sektörünün özellikleri, yeni ve ayrı bir standardın oluşturulmasını zorunlu kılmaktadır. Gerçekten, yaklaşık 35 milyon insanın sağlık ve çalışma şartlarını ilgilendiren bu sektör, yeni bilimsel adımların atılmasını gerektirmektedir. Nitekim, mevcut sözleşmeler, balıkçılık sektöründe çalışanların sadece yüzde onunu kapsarken; yeni çalışma standardı, bunu yüzde doksana çıkarmayı hedeflemektedir [ILO/04/32, sh.

3]. Bu amaçla oluşturulan Komite, mevcut yedi ILO-standardını yeniden gözden geçirmiş ve bu yolda oluşturulan metnin, birinci kez görüşülmesini tamamlamıştır.

4. Göçmen İşçiler Komitesi'nin çalışmaları

Küreselleşme olgusu, sermaye kadar, emeğin (işgücünün) de serbest dolaşımını içermekte ve bu da, uluslararası göç ile göçmen işçiler konusuna önem kazandırmaktadır. Bu durumu dikkate alan Uluslararası Çalışma Bürosu, tartışmalara yardımcı olmak amacıyla, "Küresel Ekonomide Göçmen İşçilerin Adil Biçimde İşlem Görmesi" başlıklı bir rapor hazırlamış ve oluşturulan Göçmen İşçiler Komitesi, bu raporun genel tartışmasını tamamlayıp Konferans Genel Kurulu'na sunmuştur. Bu bağlamda, tartışmalar; esas olarak, küreselleşme çağında uluslararası işçi göçü, istihdamda daha düzenli bir göç için yapılanma ve de göçmen işçilere tanınmış güvencelerin geliştirilmesi noktaları üzerinde yoğunlaşmış ve yeni bir eylem planı kabul edilmiştir.

5. Bazı tavsiye kararlarının geri çekilmesi

Mart 2002 tarihinde toplanan ILO-Yönetim Kurulu; kullanılmayan bazı tavsiye kararlarının geri çekilmesini ve bu yılki Konferans gündemine alınmasını kararlaştırmıştır. Bu bağlamda, Uluslararası Çalışma Bürosu, iki rapor hazırlamış ve bunlardan birinin içinde hükümetlerin görüşlerini içerecek bir anketi sunmuştur. Hükümetlerden gelen yanıtlarla oluşturulan nihai öneri raporu ise, Seçici Komite'ye sevk edilmiş [Seçici Komite'nin bu konudaki raporu için bkz. ILC, 92nd Session, Geneva, 2004, Provisional Record 4-2, sh. 1 vd.] ve sonuçta Konferans Genel Kurulu, uygulama olanağı azalmış bulunan 16 tavsiye kararının geri çekilmesini kabul etmiştir.

Söz konusu tavsiye kararları; Mütakabiliyete Dair 2 Sayılı Tavsiye Kararı (1919), (Tarımda) Analığın Korunmasına Dair 12 Sayılı Tavsiye Kararı (1921), (Tarımda) Kır Yaşamı Koşullarına Dair 16 Sayılı Tavsiye Kararı (1921), (Ticarette) Hafta Tatiline Dair 18 Sayılı Tavsiye Kararı (1921), Boş Zaman Kullanımına Dair 21 Sayılı Tavsiye Kararı (1924), Göçe (Denizde Kadınların Korunmasına) Dair 26 Sayılı Tavsiye Kararı (1926), Motor Gücüyle Çalışan Makinelere Dair 32 Sayılı Tavsi-

Konferans Genel Kurulu, uygulama olanağı azalmış bulunan 16 tavsiye kararının geri çekilmesini kabul etmiştir.

ye Kararı (1929), (Liman İşçilerini) Kazalara Karşı Korumada Mütakabiliyete Dair 33 Sayılı Tavsiye Kararı (1929), (Liman İşçilerini) Kazalara Karşı Korumada Örgütlerin Karşılıklı Danışmasına Dair 34 Sayılı Tavsiye Kararı (1929), Çalışma Zorunluğuna Dair 36 Sayılı Tavsiye Kararı (1930), Sakatlık ile Yaşlılık ve Ölüm Sigortalarına Dair 43 Sayılı Tavsiye Kararı (1933), İşçi Alımının Kaldırılmasına Dair 46 Sayılı Tavsiye Kararı (1936), (Yerli İşçilerin) İş Sözleşmelerine Dair 58 Sayılı Tavsiye Kararı (1939), Bağlı Bölgelerdeki Sosyal Politikaya Dair 70 Sayılı Tavsiye Kararı (1944), Bağlı Bölgelerdeki Sosyal Politikaya Dair (Ek Hükümler) 74 Sayılı Tavsiye Kararı (1945), (Kömür Madenlerinde) Asgari Çalışma Yaşına Dair 96 Sayılı Tavsiye Kararı (1953)'dir.

Geri çekilmesi kabul edilen tavsiye kararları, görüldüğü üzere, çoğunlukla İkinci Dünya Savaşı öncesine ait olup, uygulanma olanağının azlığı yüzünden oldukça eskimiş bulunan tavsiye kararlarıdır. Bu bakımdan, Haziran 1997 tarihinde yapılan ILO Tüzüğü değişikliğiyle Konferans Genel Kurulu'na tanınan tavsiye kararlarını geri çekme yetkisinin, anılan 16 tavsiye kararıyla isabetli bir biçimde kullanıldığı söylenmelidir.

Sonsöz

92. Uluslararası Çalışma Konferansı, genel olarak, küreselleşmenin etkisiyle Örgüte yeni bir yapılanma kazandırma çabalarının öne çıktığı bir konferans dönemi olarak değerlendirilmek gerekir. Gerçekten, biryandan, bilgi toplumunda öne geçen insan kaynaklarının geliştirilmesi, Konferans yasama çalışmaları içinde tavsiye kararı olarak önem kazanmış; diğer yandan da, Konferans, 16 tavsiye kararını bırakmak suretiyle, uluslararası iş mevzuatının eskiyen bölümlerini terketmeye başlamıştır. Böylece, Uluslararası Çalışma Örgütü, küresel ekonomiye gerekli olan hukuki üstyapı taşlarını oluş-

Türkiye'nin bu yıl gündeme alınmamış olmasında, Avrupa Birliği'ne tam üye olma sürecindeki kararlılığı içinde, gerekli uyumu sağlama çalışmaları etkili olmuştur denebilir.

turmak için, yürürlükteki uluslararası iş mevzuatını yenilemeye ve güncel bir uluslararası mevzuat oluşturmaya çalışmaktadır.

Diğer yandan, Konferansın belkemiğini oluşturan Standartların Uygulanması Komitesi, çalışma yöntemi ni tartışmaya açmaya itilmek suretiyle, yeni arayışlar içine girmeye zorlanmaktadır. Ancak, tartışmaya açma istekleri, önemle kaydedelim ki; hükümet kesiminden ve de haklarında güçlü sözleşme ihlali iddiaları bulunan bazı üye devletlerin hükümet delegelerinden gelmektedir [ayrıca bkz. ILC, 92nd Session, Geneva, 2004, Committee on the Application of Standards, C. App./D. 11, sh. 10]. Bu bakımdan, uluslararası sözleşme ihlallerinin izlenmesi ve denetlenmesi usulüne bir iyileştirme sağlamayacak ve tam tersine, uluslararası taahhütlerinden örtülü biçimde kaçma yolunu üye devletlere (hükümetlere) aralayacak bir değişikliğe karşı dikkatlice karşı çıkmak gerekecektir [ayrıca bkz. ILC, 92nd Session, Geneva, 2004, Committee on the Application of Standards, C. App./D. 11, sh. 9].

Tüm bu gelişmelerden Türkiye'nin, uluslararası bir platformdan kârsız çıkmadığı söylenemez. Gerçekten, yıllarca Standartların Uygulanması Komitesi gündeminden eksik olmamış bulunan Türkiye; İran'la birlikte, bu yıl gündeme alınmamış olmanın keyfini yaşamaktadır. Bunda Türkiye'nin, Avrupa Birliği'ne tam üye olma sürecindeki kararlılığı içinde, gerekli uyumu sağlama çalışmaları, etkili olmuştur, denebilir. Söz konusu çabaların, uzun vadede Türkiye'ye önemli kazanımlar sağlayacağı açıktır. Bu çalışmaların yettiğini ise, kimse söyleyemez. Çünkü, toplu iş mevzuatı ve memur sendikacılığını düzenleyen hukuk kuralları içinde, Türkiye'nin uluslararası taahhütleriyle bağdaşmayan, uyumsuz hükümler mevcuttur.

İşte, uzun vadede Standartların Uygulanması Komitesi gündemine girmemeyi hedefleyecek bir Türkiye'nin, söz konusu düzenlemeleri uyumlu hale getirmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, son olarak 5188 sayılı Yasa'yla [bkz. 10.6.2004 tarih ve 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun (RG. 26.6.2004, No. 25504)] özel güvenlik görevlilerine sendikalaşma yasasının kaldırılması, belirtilen yönde atılmış, zorunlu ama olumlu bir adım olarak değerlendirilmelidir. Buna göre de, söz konusu gelişmeyi daha büyük adımların izleyeceğini şimdiden söylemek, kehanet olarak görülmemelidir.